

OPGAVEFORSIDE

Denne blanket indsættes som FORSIDE i alle tre eksemplarer af eksamensopgaven

Modulnavn- og nr.:	Læse- og skrivevanskeligheder 161010203	
Vejleders navn:	Helle Bonderup Grene	
Eksamenstermin (skriv måned og år)	Dec. 2010	
Titel på opgaven: <p style="text-align: center;">Læsemotivation og læseforståelse gennem Internettet og sociale medier</p>		
Problemformulering: Hvordan impliceres brugen af sociale medier og Internettekster i undervisningen af unge i læse- og skrivevanskeligheder til at fremme læseforståelse og skabe motivation til læsning.		
Opgavetype. I henhold til studieordning/eksamensvejledning er opgaven (sæt kryds): ☐ en synopsis (max. 5 sider) ☐ et skriftligt oplæg (max. 5 sider) ☒ en skriftlig opgave (max 12 sider (for én studerende)) ☐ andet. Skriv:		
Opgaven er udarbejdet af:		
Navn: Stinne Lakmann	Cpr (første 6 cifre): 010582	
Antal typografiske enheder (optalt af tekstbehandlingsprogrammets tællefunktion). Brug funktionen "Tegn (med mellemrum)"		33.227
Opgaven må stilles til rådighed for andre studerende (skriv ja el. nej)		JA
Dato, forfatterens / forfatterens underskrift (med denne underskrift bekræftes, at det skriftlige produkt er udfærdiget uden uretmæssig hjælp).		
12/12 2010	<i>Stinne Lakmann</i>	

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	2
Problemformulering.....	3
Metodeafsnit.....	3
Netværkssamfundet.....	4
Afklaring af begrebet læseforståelse.....	5
Motivation til læsning.....	6
lærings- og kundskabsmål.....	8
Praktiske erfaringer.....	8
Interessante tekster.....	9
Strategiundervisning.....	10
Samarbejds læring.....	10
Lærerinvolvering.....	11
Konklusion.....	11
Litteraturliste.....	12

Indledning

At være ung i vores samfund, kræver at man kan kommunikere hele tiden. Denne kommunikation er ofte på tekst, enten via sms, Facebook eller en blog. Nyheder opdateres hele tiden på Internettet og den nyeste information om et computerspil eller brugsanvisningen til et nyt apparat findes ved søgning og læsning på Internettet. Flere af de sociale medier lægger op til, at man har en mening om det, de andre skriver ude på Facebook eller på bloggen. Man skal kunne dette, hvis man vil stræbe mod normalitetsbegrebet i samfundet.

I undervisningen af unge med læse- og skrivevanskeligheder er en af de store udfordringer tit at motivere til at læse, skrive, kommunikere og til at være reflekterende. Så hvorfor ikke, som et middel til at nå målet, inddrage elevernes egen verden i undervisningen i læseforståelse og skrivning?

At den tekst eleven skal læse i undervisningen ikke nødvendigvis er en tekst, som læreren har scannet og taget med, men at eleven får udleveret et link til en tekst på Internettet, giver undervisningen uforudsigelighed og flytter sig fra den lineære tekstlæsning, der ellers er velkendt i skolen. Eleven har nu mulighed for at klikke sig videre i sin læsning via links. Det er ikke sikkert at eleven får læst hele den oprindelige tekst, før noget andet fanger opmærksomheden, hvilket er med

til at eleven bliver medbestemmende i tekstvalget og i den viden eleven kan tilegne sig. Vælger læreren at tekster eller små opgaver, eleverne normalt ville lave i et Word dokument skal laves og ”afleveres” via klassens blog, er der pludseligt en anden end læreren og til med flere modtagere af en elevtekst. Læreren kan også uddele opgaver via væggen på Facebook, så er opgaven, der er stillet pludseligt henvendt og tilpasset direkte til den enkelte. Denne form for undervisnings planlægning giver danskundervisningen en anden dimension. Man kan høre elever udtale: ”Det her er jo slet ikke lige som rigtig skole”, når de har lavet et indlæg til en blog eller skullet diskutere et indlæg på Facebook.

Problemformulering

Hvordan impliceres brugen af sociale medier og Internettekster i undervisningen af unge i læse- og skrivevanskeligheder til at fremme læseforståelse og skabe motivation til læsning.

Metodeafsnit

Min opgave tager udgangspunkt i mit arbejde, særligt som dansklærer, for læse- og skrivesvage elever på Farsø Efterskole. Eleverne er normalt begavede i alderen 14 – 17 år, med en henvisning fra PPR. Vi bruger udelukkende indscannede tekster i al undervisning, som eleverne læser ved hjælp af deres kompenserende hjælpemidler. Vores elever læser med ørene og ikke med øjnene, det vil sige at fokus ikke er på afkodning af bogstaver, men på forståelsen af indhold. Hver gang jeg i denne opgave skriver om læsning, er det altså med kompenserende hjælpemidler, med mindre andet er nævnt.

Først ønsker jeg at lave en afklaring af, hvilket samfund det er, de unge med læse og skrivevanskeligheder vokser op i. Jeg vil her bruge Morten Bays bog ”Homo Conexus”

Med dette i baghovedet vil jeg indkredse begrebet læseforståelse. Til dette vil jeg bruge Merete Brudholms bog ”Læseforståelse, hvorfor og hvordan”, Carsten Elbros bog ”Læsning og Læseundervisning”, Dansk videnscenter for ordblindes hjemmeside www.dvo.dk og Dorthe Klint Pedersens læserapport ”Hvad har betydning for elevens læseforståelse”

Jeg vil så gå ind og kigge på motivationsfaktore, dette med udgangspunkt i Sigrid Madsbjerg og Henriette Romme Lunds bog ”Læselyst og læring”, særligt Øistein Anmarkrud og Ivar Bråtens artikel ”Læsemotivation og motiverende læseundervisning”, dette fordi de omtaler Concept-oriented reading instruction (CORI), på dansk kaldet Begrebsorienteret læseundervisning (BLU). Jeg vil løbende inddrage tanker om brugen af Internettekster og sociale medier.

Slutteligt vil jeg drage en konklusion, der taler for brugen af sociale medier og Internettekster i undervisningen af læsesvage elever, med fokus på lærerens ændrede forberedelsesarbejde i denne sammenhæng.

Netværkssamfundet

Overgangen fra industrisamfund til et netværkssamfund, sammenlignes med renæssancen tilbage mellem det 13. og 17. århundrede. Mennesker oplever ligeledes nu en frigørelse fra, at viden var forbeholdt nogle få, til at viden er tilgængeligt for alle. I industrimenneskets tankegang er viden lig med magt. For netværksmennesket¹ er viden en selvfølgelighed, der er tilgængelig for alle der søger det. Vidensspredning er accelereret med en sådan hast, at det bl.a. kan være svært for politiske regimer at beholde folk i troen på den sandhed de ønsker. Et eksempel er partiets Liberal Alliance meget hurtige rutsjetur i den politiske rutsjebane. Netværksmennesket bryder med industrisamfundets hierarkiske tankegang om, at succes ligger for enden af hårdt arbejde og øverst på rangstigen². Mennesket fordeles vertikalt i verden i stedet for horisontalt, vi distancerer os fra en selvopfattelse, der er subjektiv og hvor resten af verden er objekter, og erkender vi er en del af et stort netværk, hvor alt er forbundet til hinanden. Set med industrimenneskets øjne er Homo conexus en af de mest egoistiske og narcissistiske generationer nogensinde. I øvrigt ses Homo conexus som overfladisk, ødelæggende for velfærdssamfundet og usolidarisk i sin natur. Homo conexus nægter at indrette sig efter de ældre generationers normer og strukturer. Homo conexus gør ikke som man plejer og heller ikke som man bør. Homo conexus er kendetegnet ved at sætte spørgsmålstejn og tager ikke nødvendigvis information for gode varer selvom det står i en anerkendt bog eller avis. De er kritiske og søger flere vinkler eller svar. Industrimennesket er meget mere autoritetstro og sætter oftest ikke spørgsmålstejn. For Homo conexus er viden relativ og der er ikke en sandhed. Hvad der er sandt og hvad der er falsk, er op til personen i konteksten at vurdere, et er sandt for den ene og noget andet for en anden, og der er accepteret. Det socialkonstruktivistiske dannelsesideal, der kommer til udtryk her, er typisk for Homo conexus.

På Farsø Efterskole følges de uddannelsespolitiske diskurser – i store træk. Ved brug af kompenserende IT er ét af målene, at eleverne opnår størst mulige faglige kompetencer, de evalueres og prøves efter de standardiserede slutmål, der gælder i folkeskolen, og desuden klædes eleverne på til at tage ansvar for egen læring og for eget liv. Og samtidig – og det er nok i virkeligheden grunden til den store succes, som mange ordblinde på landets 21 ordblinde efterskoler oplever – er de inkluderet i hele uddannelsesfællesskabet og i hele uddannelsesprojektet, de er pludselig en del af det netværk, de virkelig ønsker at være en del af. De er alle i samme båd, har de samme nederlag og skuffelser at slås med, men oplever pludselig, at de faktisk er i stand til at honorere de faglige krav der stilles. De ser pludselig sig selv som normale i den kontekst de befinder sig i, hvor de førhen har været vant til at være anormale, set i den uddannelsesmæssige kontekst de har befundet sig i. Det skyldes dels den intensive undervisning, den kompenserende IT, og ikke mindst selvværdet og selvtilliden, der langsomt bygges op.

Når jeg betragter eleverne i dagligdagen på Farsø Efterskole ser jeg i høj grad en stor flok Homo conexus'er. At vi bruger IT til næsten alt i undervisningen, støtter dem i at være online 24 timer i døgnet. Langt de fleste af eleverne er superbrugere af deres pcer og kan uden problemer både høre

---

¹ Homo conexus er betegnelsen for det Morten Bay også kalder for netværksmennesket. Homo conexus sættes over for homo industrialis, eller industrimennesket

² Bay s. 21 l. 17

musik fra Youtube, tjekke Face Book og lave et Power Point, hvilket de alt sammen har brug for deres hjælpeprogram til at gøre.

Jeg finder det, at eleverne er så optaget af at netværke som en meget positiv udvikling. læsevanskelighederne er ikke så stor en hæmsko for homo conexus, som den var for industrimennesket. For Homo conexus med læsevanskeligheder er behovet for kompenserende hjælpemidler ikke en krykke at støtte sig til, men et Waveboard, der gør at de bare suser rundt ude i alle deres netværk.

Afklaring af begrebet læseforståelse

Med Elbros³ ord er læsning defineret som at genskabe et forestillingsindhold på basis af identifikation af tekstens ord, og forhåndskendskab til tekstens begrebsverden

Sat op på en velkendt formel ser samme definition således ud:

Afkodning x forståelse = læsning

Afkodningen af bogstaverne, er det som de fleste læsesvage elever har sværest ved, og det er som oftest det, de gennem deres skolegang har arbejdet mest med. I midler tid er der hjælp at hente for de læsesvage elever i forhold til afkodningen, nemlig ved brug af kompenserende hjælpemidler, der kan læse tekst højt for dem. Så er første forhindring passeret på vejen mod læsning, men læsningen opstår først, når der også er en forståelse for det, der er blevet afkodet. Læseforståelse er en vigtig nøgle til at kunne udnytte læsning som redskab for læring. Desuden er en vigtige forudsætning for læseforståelse, at man har en normal arbejdshukommelse. De væsentlige komponenter⁴ i læseforståelse er:

- Ordkendskab/ordforråd
- Læsbarhed (sproglig og grafisk tilgængelighed)
- Viden om teksttyper og genrer
- Inferenser (at danne indre sammenhænge og forestillinger)
- Aktiv læseindstilling (monitorering)
- Metakognition

For at kunne hjælpe eleverne til fortsat at forbedre deres læseforståelse, er det ikke nok at have indsigt i, hvor god læseforståelse den enkelte elev har. Det er også vigtigt at have kendskab til, hvilke færdigheder, der især har betydning for variationen i elevernes læseforståelse⁵. Dette bliver endnu mere vigtigt, når vi vælger at inddrage Internettekster og sociale medier i vores undervisning. I Dorthe Klint Pedersens læserapport s. 9 skriver hun at 50 % af eleverne har dårligt

---

³ Carsten Elbro, læsning og Læseundervisning s. 19

⁴ <http://www.dvo.dk/index.php?id=53>

⁵ Dorthe Klint Pedersen, Hvad har betydning for elevers læseforståelse?

ordkendskab/ordforråd. I en almindelig undervisningssituation vil læreren have udvalgt den tekst, som eleverne skal arbejde med, og han vil kunne komme svære ord i forkøbet ved at gennemgå dem, inden teksten skal læses. Vælger læreren der i mod, at lade eleven selv søge sine oplysninger og tekster på nettet, har han ikke mulighed for at lave denne forberedelse. For i denne situation at kunne støtte eleven, må læreren være meget klar over, hvilke elementer i læseforståelsen eleven har svært ved. Internet og dermed sociale medier ændrer lærerens tilgang til, hvordan han skal arbejde med at udvikle elevernes læseforståelse.

Umiddelbart kan det virke forkert og uden tanke for elevens dårlige læseforståelse, når man vælger at inddrage Internettekster og sociale medier i sin undervisning. Det er dog med tanke på motivation, at jeg finder brugen af netop disse medier interessant. I det følgende vil jeg argumentere for brugen af sociale medier og Internettekster i undervisningen af læsesvage elever, ved at se på hvad der motiverer til at læse mere. Jeg vil tage udgangspunkt i et undervisningsprogram fra USA kaldet Concept-oriented reading instruction (CORI). CORI-programmet er designet til at fremme læseengagement og læseforståelse gennem undervisning i læsestrategier, naturvidenskabelige begreber og undersøgelsefærdigheder gennem eksplicit støtte til udvikling af de studerendes indre motivation til at læse. Undervisningsprogrammet er udviklet med baggrund i evidensbaseret forskning, der har haft til mål at kortlægge undervisningspraksis, der er motivationsfremmende for de fleste elever.

Motivation til læsning

Når eleven skal bevæge sig fra afkodning til læseforståelse som elev med læsevanskeligheder, bliver eleven endnu mere frustreret. Eleven kan ske at opdage, at det vedkommende har knoklet for i så mange år, slet ikke er essensen af det hele. Eleven skal nu kæmpe med noget nyt, som eleven for i øvrigt er kommet alt for sent i gang med i forhold til sine jævnaldrende, fordi eleven har kæmpet og kæmpet med afkodning. Derfor er det lærerens fornemmeste opgave at gøre det sjovt og udfordrende på en god og inkluderende måde. Det kan man, hvis man inddrager elevens egen verden i undervisningen. Vi skal som lærere bevæge os ind på et område, hvor eleverne er eksperterne og de skal hjælpe os, for at det fungerer. Vi skal give dem ejerskab, det er her motivationen blomstrer⁶.

Men hvorfor er det så vigtigt at motivere til læsning for at fremme netop læseforståelsen? Ivar Bråten omtaler dette i artiklen ”Leseforståelse—om betydningen av forkunnskaper, forståelsesstrategier og lesemotivasjon”. Kort fortalt siger han, at elever med høj læsemotivation viser større udholdenhed og vilje til at angribe udfordringer og overvinde vanskeligheder under læsning, end elever med lav læsemotivation gør. Til sammen fører dette til at elever med høj læsemotivation læser meget mere end elever med lav læsemotivation gør, og mere læsning fører til bedre forståelse af det læste, blandt andet fordi meget læsning gør afkodningsfærdighederne⁷ bedre

---

⁶ Anmarkrud og Bråten i Læselyst og læring s. 33

⁷ Her menes at jo mere man læser med den syntetiske stemme på pc'en, jo bedre bliver man til at lytte til den og forstå den.

udvider ordforrådet, giver kundskaber og udvikler forståelsesstrategier, etc. Dette betyder altså at høj læsemotivation øger læsemængden, som så forbedrer læseforståelsen⁸.

En anden vigtig faktor i motivationen af den læsesvage til læsning, er omgivelsernes accept af, at den læsesvage bruger kompenserende hjælpemidler til afkodning⁹. Den læsesvage skal føle, at den måde han læser på er normal. Deltagelse er det vigtigste, så er måden hvorpå man deltager underordnet.

På det personlige plan, hos en læsesvag elev, er der en række afgørende faktorer, hvoraf selvtillid og initiativ kan nævnes som væsentlige, hvilket fører til begreberne indre og ydre motivation. Indre motivation kommer ved at eleven opdager, at de får noget ud af at læse. De har måske oplevet at blive opslugt af en historie og at tiden nærmest er forsvundet, det har været så godt at opleve det, at de selv vælger at læse noget mere. Eller eleven opdager at de kan være en del af et fællesskab ved at læse indlæg på en blog, kommentere det og at der så kommer respons tilbage på deres kommentar. Eller at en statusopdatering på Facebook har fået rigtig mange kommentarer, så man føler sig set. Ydre motivation er at man læser for at få en højere karakter eller for ikke at få skæld ud¹⁰.

Forventning om mestring er også en faktor, der spiller ind på læselysten. Hvis man giver en læsesvag elev en almindelig novelle eller anden skolerelateret tekst, har eleven meget små forventninger til sig selv, om at de kan læse og forstå denne tekst. Deres erfaring med mestring af en sådan tekst siger dem, at det magter de ikke. De har nærmest givet op på forhånd. Vælger man der i mod at benytte et medie eleven er vant til at benytte aktivt i deres fritid, så er det en helt anden tilgang eleven har til teksten. Ligger novellen for eksempel som et blog indlæg på klassens blog eller er opgaven at skrive den statusopdatering på Facebook, som novellens hovedperson ville have skrevet ved novellens slutning, så er eleven ikke så bange for ikke at kunne mestre opgaven, for den ligger inden for elevens egen verden og egen forventning til mestring.

I ungdomsårene påvirker eleverne hinanden rigtigt meget. Det kan være meget hæmmende for motivationen til at læse, hvis vennerne opfatter læsning som uvigtigt og uinteressant, det påvirker eleven til at synes det samme. Til gengæld gælder det også den anden vej, at hvis omgangskredsen og stemningen i klassen er, at læsning er vigtigt og værdifuldt, så smitter det og er meget motiverende, også for den læsesvage¹¹.

I artiklen Læsemotivation og læseundervisning¹² omtaler Bråten og Anmarkrud undervisningsprogrammet CORI eller på dansk Begrebsorienteret læseundervisning(BLU), Undervisningsprogrammet indeholder 9 kendetegn på engagerede læsere: lærings- og kundsskabsmål, praktiske erfaringer, elevautonomi, interessante tekster, strategiundervisning, samarbejdslearning, ros og belønning, evaluering og lærerinvolvering. Alle 9 kendetegn kan genkendes i undervisningen af læsesvage elever, men jeg vælger at trække 5 frem, i denne

---

⁸ Ivar Bråten: Leseforståelse—om betydningen av forkunnskaper, forståelsesstrategier og lesemotivasjon s. 7

⁹ Erik Arendal: Ordblindes muligheder med it-hjælpemidler i videnssamfundet, s. 11

¹⁰ Anmarkrud og Bråten i Læselyst og læring s. 27

¹¹ Anmarkrud og Bråten i Læselyst og læring s. 30

¹² Anmarkrud og Bråten i Læselyst og læring s. 30

sammenhæng, for at sætte dem i forhold til brugen af sociale medier og internettekster i undervisningen af de læsesvage elever. Undervisningsprogrammet tager udgangspunkt i undervisning inden for det naturvidenskabelige, men jeg har valgt at bruge elementer fra det her, da jeg finder tankerne meget relevante for undervisning af læsesvage elever med Internet tekster og sociale medier og fordi mange af de pædagogiske tanker kan overføres til undervisning i og med tekster i alle fag.

lærings- og kundskabsmål

Undervisning med udgangspunkt i et klart lærings- og kundskabsmål, der er forankret i et fagområde eller tema, hvor tekster og opgaver tager afsæt i centrale begreber inden for fagområdet/temaet, giver eleverne et klart billede af, hvad det er de skal arbejde med og dermed kan forvente af den næste periode. Målene inden for temaet sættes, med hjælp fra læreren, af eleven selv, der formulerer spørgsmål. Fra et motivationelt perspektiv vil arbejdet med selvformulerede spørgsmål gavne læseforståelsesprocessen hos eleverne. De vil komme nemmere til et mestringsmål, og de får den erfaring, at læsning ikke bare handler om at læse en tekst, men det handler om at finde ud af ting, få informationer og spændende løsninger. Desuden vurderes elevens præstation på denne måde i forhold til de mål, de selv har været med til at sætte, frem for mål, der udelukkende er sat af læreren og derfor ikke eleven vedkommende. Opgaven som lærer i dette arbejde med læsesvage elever, er at vejlede eleven til at stille spørgsmål, der udfordrer samtidig med de virker overskuelige. Det er ofte sådan for en elev med læsevanskeligheder, at en ramme om arbejdet er en stor hjælp. Ligesom modellering giver eleven et mere klart billede af, hvad der forventes. Forberedelsen for læreren ligger derfor ikke kun i at være bevidst om, hvor meget og hvor lidt hver enkelt elev mestrer, men også i at have en klar ramme for spørgsmålene klar og et eksempel på hvordan denne benyttes.

Praktiske erfaringer

Som svag læser er det rigtigt vigtigt at få læseforståelsen ud i en anden dimension end den, eleven kan skabe inde i hovedet ved skabning af billeder, undersøgelse af tekst ved at stille egne spørgsmål og lignende arbejdsmetoder. De tekster der arbejdes med i klasselokalet, skal kobles til praktiske erfaringer, hvilket kan hjælpe til at gøre abstrakte begreber fra tekstverdenen konkrete og visuelle. Kombinationen hjælper eleverne til at blive mere aktive læsere. Elever med læsevanskeligheder er ofte meget passivelæsere. Når afkodningen er vanskelig, er det ofte også svært at få fat på de mest elementære elementer i teksten og forbindelsen mellem de forskellige tekstdele. Det er svært at finde fokuspunkter i teksten og dermed svært at stille de spørgsmål til teksten, der skal være grundlag for deres forståelse af teksten. Eleven som er passiv, registrerer ikke selv den manglende forståelse¹³.

Praksis erfaringer kan komme til udtryk i mange former, det kan være alt fra en tur ind på Johannes V. Jensen museet under arbejdet med tekster fra hans tid, til at bygge en model over en fantasy romans verden. Det er min erfaring at under et sådan arbejde, kan man med fordel bede eleverne om at optage processen med deres mobiltelefoner, så de kan sammensætte en instruktionsvideo, de kan dele med resten af klassen og verden på vores blog. I dette arbejde sker der tre ting: 1: Eleven skal

---

¹³ Brudholm s.58

tænke tekstens handling ud i en ny dimension, billederne inde i hovedet skal gøres levende (Lave en model, lave et dramastykke eller interviewe museumspersonalet). 2: Eleven skal være medtænkende i, hvordan deres arbejde skal formidles videre på video, så de selv og andre kan få nytte af det senere (Som forberedelse til eksamen eller som oplæg på klassen). 3: Der bliver automatisk en masse mundtlighed om temaet/teksten, da det/den lige pludseligt bliver middel til at nå målet. Der kan ude på Youtube.com findes videoer, som elever har lavet i undervisningen, som de selv er blevet så glade for, at de har delt dem derude. Ifølge BLU siger eleverne, der har arbejdet med en kombination af praktiske aktiviteter og klasseundervisning, at teksterne bliver mere vedkommende, spændende og meningsfulde efter de har gjort sig praktiske erfaringer.

Interessante tekster

Når den læsesvage elev bliver spurgt om hvad de vil læse, når nu de skal finde en frilæsningsbog, er det de færreste, der har et konkret svar. De fleste elever er dog enige om, at det skal interessere dem. Der er ifølge eleverne ikke noget mere demotiverende, end når de får trukket en tekst ned over hovedet, der overhovedet ikke er interessant. Som dansklærer er netop dette udsagn forståeligt, men også meget svært at efterleve, da der jo er krav om læsning af forskellige tekster i danskfaget. Arbejdet som dansklærer består så ikke kun i at finde teksterne til eleverne, men også i at få dem gjort interessante for eleverne. Dette arbejde består blandt andet i at lave en før-læsning med eleverne, der giver dem en forforståelse for teksten og dermed øger den indre motivation for læsning af teksten.

Før-læsning kan bestå i at udvide elevernes ord- og begrebsforråd i forhold til tekstens indhold. Til dette formål kan siden Piratepad.net med fordel benyttes. Piratepad er et online dokument med indbygget chatfunktion. Eleverne arbejder på et fællesdokument mens, de diskuterer indholdet i chatten i højre side af skærmen. Eleverne kan selvfølgelig bruge deres ordforslags og oplæsningsprogram på siden. Det klassiske arbejde med ordkort og tankekort kan sagtens bruges i dette medie og eleverne arbejder i et, for dem vant miljø. Jeg har i øvrigt brugt at lade eleverne, efter de har arbejdet med nye ord og begreber, lave en statusopdatering på Facebook, hvor de bruger et eller flere nye ord og begreber. Dette giver et sjovt output af det arbejde, de lige har lavet og eleverne får nogle sjove kommentarer på deres statusopdatering, da det måske er ord eller vendinger, der ikke er typisk for dem at bruge på Facebook. Eleverne synes det er en lidt skør opgave, men synes det er sjovt og så får de jo lov at være på Facebook!

En anden før-læsnings aktivitet kan være at læse bare en smule af teksten op for eleverne og så lade dem lave drama over, hvad de forventer, der vil ske videre i historien. Selvfølgelig skal dramaet optages og lægges op på bloggen.

En sidste før-læsnings aktivitet jeg vil nævne, er arbejdet med genrekendskab. For at eleverne er bevidste om, hvilken teksttype, de skal til at arbejde med, er det nødvendigt, at de har kendskab til forskellige genre. At eleven kan kende de forskellige tekster fra hinanden, er med til at skabe nogle rammer for læseforståelsen.¹⁴

---

¹⁴ Brudholm, s. 95

Strategiundervisning

I BLU er et centralt kendetegn på gode og engagerede læsere, at de er undervist i strategisk læsning. I BLU undervises altid i læsestrategier i forhold til naturfaglige tekster. Som underviser af læsesvage elever mener jeg at undervisning i strategisk læsning i forhold til skønlitterære tekster absolut også er relevant. Arbejdet med praktiske aktiviteter og forsøg på at skabe interesse for teksterne kan med succes suppleres med undervisning i læsestrategier.

*Effective strategy instruction increases not only students' competence but also their awareness of competence, which is motivating*¹⁵

I det ovenstående har jeg allerede være inde på nogle af elementerne i de læsestrategier man underviser i, i BLU. Undervisningen tager udgangspunkt i verbalisering og modellering. Man ønsker at gøre eleverne opmærksomme på de kognitive processer, der foregår under læsning, når man er en god og effektiv læser. At give den læsesvage elev denne opmærksomhed på, hvad der skal ske under læsning, er med til at skabe en ramme for læseren. Dette mindsker muligheden for at være passiv læser. Til at starte med skal eleverne støttes meget i brugen af strategierne, men med tiden skulle de gerne blive så naturlig en del af læsningen, at eleven mere og mere bevidst vælger at bruge strategierne og bliver i stand til at vælge, hvilken strategi, der er god i forhold til netop den tekst han arbejder med. De 6 strategier der arbejdes med i BLU er: 1. aktivering af relevant forforståelse, 2: At stille spørgsmål før og under læsning, 3: At søge efter vigtige informationer, 4: at opsummere teksten, 5: At organisere tekstindhold v.h.a. mindmaps o.lign., 6: At lave en oversigt over tekststruktur og opbygning.

Undervisningen i at bruge læsestrategier bliver endnu mere relevant i det øjeblik, man vælger at inddrage sociale medier og internet tekster i sin undervisning. Får eleven en tekst i et Word dokument, er den i en meget fast form, der er ikke mulighed for mange forskellige valg. Giver man der i mod eleverne et link til en tekst, der ligger på en internet side, bliver teksten pludseligt meget mere flydende. Læseren står over for flere valg, når han skal læse teksten på internettet. Læsningen bliver ikke nødvendigvis lineær, man kan nu via en række forskellige links springe til andre tekster og genrer. Læsningen består måske ikke kun i afkodning af bogstaver og sætninger nu, men også i at se et filmklip eller høre en pod cast. Med undervisning i strategier klæder man eleven bedre på, til at kunne få et udbytte ud af det, der ellers kunne blive til en formålsløs surfe tur på nettet.

Samarbejds læring

For mange elever med læsevanskeligheder har afkodningen været det, der har været den største forhindring ved læsningen. Ved at arbejde med kompenserende hjælpemidler springer den læsesvage pludseligt over forhindringen og er nu kommet til næste skridt ved læsning, nemlig læseforståelsen. Det er rigtigt svært pludseligt at skulle forholde sig til indholdet af teksten, når man i mange år kun har kæmpet med afkodningen. Det er ikke som hos de jævnaldrende stille og roligt blevet en almindelig del af at læse, at man også skal forholde sig til, hvad det er teksten vil med en. Gennem det som BLU kalder samarbejds læring kan den læsesvage elev få en oplevelse af at læsning ikke nødvendigvis kun, er noget han er dårlig til. Tekster der bliver arbejdet med i grupper kan på en anden måde, end hvis man sidder med den selv, blive arbejdet igennem. Der kan opstå

---

¹⁵ <http://www.cori.umd.edu/research-publications/2000-guthrie-wigfield-vonsecker.pdf>

diskussioner, der sætter et andet perspektiv på indholdet, end det man selv var kommet frem til. Desuden kan der opstå et sundt konkurrenceelement i, at benytte læsestrategier for at komme frem til netop de spørgsmål, der åbner teksten for gruppen.

Men fra de gode intentioner om det vellykkede gruppearbejde, til at det lykkes, ligger der et hårdt slid både fra eleverne og læreren. Det er nødvendigt at der ligger en stram ramme om arbejdet i gruppen. Eleverne skal ikke være i tvivl om, hvad der forventes. Brug af Cooperative Learning¹⁶ kan i denne sammenhæng være givende. Eleverne bliver tildelt roller i gruppen og har ansvaret for en opgave hver under læsningen af teksten. Det er vigtigt at læreren støtter meget op om arbejdet i gruppen i starten, sådan at eleverne kommer godt fra start.

Arbejdsmetoden fremmer sociale interaktioner blandt eleverne og giver de svage læsere hjælp til den del af læsningen, der endnu ikke er automatiseret hos dem.

Lærerinvolvering

En elev med læse- og skrivevanskeligheder, har som oftest altid været meget i lærerhænder (Specialundervisning, lektiehjælp, negativ opmærksomhed...). Læreren er en stor del af alle elevers liv, så på en eller anden måde er læreren altid involveret i elevernes verden. For at skabe et trykt miljø for læring og særligt læring af noget eleven finder meget svært, er det vigtigt med lærere, der er involverede og har indsigt i den verden eleven færdes i. Når der undervises i læseforståelse er en lærer med stort kendskab til læseundervisning en forudsætning, men for at skabe motivationen hos eleverne for at modtage denne undervisning, skal læreren turde, at give noget af kontrollen fra sig. Teksterne og undervisningen skal arbejdes med ud fra elevernes interesser og spørgsmål. Det er vigtigt at læreren lukker op for den verden, eleven befinder sig i. Her bliver det meget relevant at inddrage de sociale medier og internettekster i undervisningen. Læreren skal turde lade eleverne kommunikere på Facebook i undervisningen, det skal være helt legalt at lægge en video fra undervisningen ud på Youtube, det skal være rigtigt godt, hvis en elev lige vil dele en fil over MSN med en elev i et andet lokale og må være super, hvis en information lige skal tjekkes efter på Google. På denne måde knytter elevernes hverdag og kunnen til noget af det, de har allersværest ved, nemlig at deltage i og finde undervisningen i læseforståelse interessant.

Konklusion

Med udgangspunkt i mit arbejde med læsesvage elever på Farsø Efterskole har jeg med denne artikel søgt at komme med argumenter for, hvorfor og hvordan Internettekster og sociale medier kan inkluderes i undervisningen for at øge læseforståelse og læsemotivation. De læsesvage elever lever i et netværkssamfund, hvor de navigerer rundt i mange forskellige netværk. Mange af disse netværk er netværk på Internettet, hvor kommunikationen foregår på skrift. De elever jeg arbejder med bruger deres pc'er som kompenserende hjælpemiddel, hvilket betyder at eleverne altid har

---

¹⁶Kagan Cooperative Learning er en undervisningsform, der via højt strukturerede samarbejdsprocesser skaber en helt ny dynamik i klasseværelset, Elevernes indbyrdes samarbejde organiseres i såkaldte Cooperative Learning-strukturer, der trin for trin fører eleverne igennem tænkning, skrivning, læsning, problemløsning, præsentationer og alt det andet, man har brug for at gøre, når man lærer. Strukturerne er udviklet af Dr. Spencer Kagan i samarbejde med en lang række forskere og lærere, og de er baseret på adskillige årtiers international forskning. De kan anvendes i alle fag og på alle niveauer i uddannelsessystemerne. Se <http://www.cooperativelearning.dk>

deres pc'er tændt og dermed har de adgang til alle deres netværk. Jeg har gennem afklaring af begrebet læseforståelse og med udvalgte dele af undervisningsprogrammet BLU søgt at argumentere for, at ved at inddrage de sociale medier og Internettekster i undervisningen rammer vi ind i elevens verden og at det er fremmede for læsemotivationen og læseforståelsen.

Det er vigtigt for mig, at understrege, at inddragen af Internettekster og sociale medier i undervisningen ikke skaber øget motivation og læseforståelse af sig selv. Lærerens planlægning bliver anderledes i forhold til den planlægning han har været vant til. Der stilles større krav til lærerens viden om hver enkelt elevs svagheder inden for læseforståelsen. Han skal vide, om det for eksempel er ord- eller begrebsforrådet, der er mangelfuld i forhold til forståelse eller om det handler om, at læseren er meget passiv og mangler strategier til at gøre læseren mere bevidst om læsningen og dermed bliver mere aktiv læser. Nogle tekster kan have et sprog og en opbygning (struktur) som gør dem mindre tilgængelige for de fleste læsere, og som giver specielt store udfordringer for eleven, i den sammenhæng er det vigtigt at eleverne er genrebevidste.

Som netværksmennesker bliver individuel læsning ofte en del af en kontekst, hjemme, blandt kammeraterne, på skolen og i samfundet og kulturen i øvrigt. Denne kontekst har også betydning for elevens læsning, for eksempel for, hvad eleven læser, hvordan eleven værdsætter det han læser, hvordan det læste fortolkes osv. Det er vigtigt at læreren, der skal planlægge med god læseforståelse som målet, ikke bare tager hensyn til forhold ved læseren og hans interesser, men også vurderer på hvilken måde de tekster eleven læser og kan hæmme eller fremme læseforståelsen og læsemotivationen.

Litteraturliste

Arendal, Erik: Master i specialpædagogik, "Ordblindes muligheder med it-hjælpe midler i videnssamfundet".

Bay, Morten: "Homo Conexus", Gyldendal Business 2009

Brudholm, Merete: Læseforståelse – Hvorfor og hvordan? Alinea 2002

Bråten Ivar: "Læseforståelse—om betydningen av forkunnskaper, forståelsesstrategier og lesemotivasjon" i Tidsskriftet viden om læsning okt. 2007

Bundsgård Jeppe, Ph.d. afhandling: I Danskfagets IT-didaktik,

<http://www.did2.bundsgaard.net/top/index.php>

Elbro, Carsten "Læsning og læseundervisning", Gyldendal 2006

Guthrie John T., Wigfield Allan, and VonSecker Clare: "Effects of Integrated Instruction on Motivation and Strategy Use in Reading." I Journal of Educational Psychology 2000, Vol. 92, No. 2, 331-341

Madsbjerg, Sigrid og Lund, Henriette Romme: "Læselyst og læring", Dansk psykologisk forlag 2010

Pedersens, Dorthe Klint: "Hvad har betydning for elevers læseforståelse", Læserapport 44 Landsforeningen af Læsepædagoger, Fjerritslev 2008

www.dvo.dk

www.cori.umd.edu/